

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 7/02) и чл. 6. и 7. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву “Електропреноса Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука, број: 01-4454/09 од 18. децембра 2009. године, Државна регулаторна комисија за електричну енергију, на сједници одржаној 27. априла 2010. године, донијела је

ОДЛУКУ

1. “Електропреносу Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука (Електропренос БиХ) одређује се потребни годишњи приход за 2010. годину у износу од 123.548.981 КМ и утврђује тарифа за услуге преноса електричне енергије (мрежарина), како слиједи:
  - Просјечна преносна мрежарина износи 0,870 фенинга/kWh и примјењује се за декларисани извоз а наплаћује власницима лиценце за дјелатност међународне трговине електричном енергијом,
  - Дио преносне мрежарине који се односи на енергију износи 0,566 фенинга/kWh и примјењује се за купце у Босни и Херцеговини који преузимају електричну енергију са мреже преноса,
  - Дио преносне мрежарине који се односи на снагу износи 1,478 КМ/kW и примјењује се за купце у Босни и Херцеговини који преузимају електричну енергију са мреже преноса.
2. “Независном оператору система у Босни и Херцеговини” (НОС БиХ) се налаже да, по истеку сваког календарског мјесеца, сачини извјештај о величинама декларисаног извоза са припадајућим вриједностима за сваког власника лиценце у електроенергетском сектору, на основу којег ће Електропренос БиХ фактурисати услуге према тарифи из алинеје 1. претходне тачке.
3. НОС БиХ и Електропренос БиХ су дужни да, у сарадњи са власницима лиценце за дистрибуцију електричне енергије и квалифицираним купцима, по истеку сваког календарског мјесеца, сачине извјештај о величинама енергије и вршних оптерећења у свим тачкама преузимања. На основу оваквог обострано потписаног извјештаја фактуришу се мрежарине за енергију и снагу.
4. Регулаторна тијела за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској, те надлежно тијело Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, користе тарифу одређену овом одлуком приликом одређивања тарифа за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, примјењује се од 1. маја 2010. године и биће објављена у “Службеном гласнику БиХ” и службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Одлука са образложењем доставиће се подносиоцу захтјева и умјешачима у тарифном поступку и објавити на интернет страници ДЕРК-а у року од 30 дана од дана доношења.

Образложење

Успостављање Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини омогућено је доношењем Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 7/02) и Закона о оснивању Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

“Електропренос Босне и Херцеговине”, Бања Лука (у даљем тексту: Компанија) власник је лиценце за обављање дјелатности преноса електричне енергије, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), број: 05-28-323-15/06 од 28. јуна 2007. године (“Службени гласник БиХ”, број 54/07).

Компанија се сходно члану 12. *Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге* (“Службени гласник БиХ”, бр. 46/05, 17/07 и 11/09 - у даљем тексту: Тарифна методологија), финансира из пружања услуга купцима и извозницима, које обрачунава и фактурише по одобреној мрежарини и из других извора, као што су накнаде за прикључак на преносну мрежу.

Тарифни поступак је започет доношењем закључка ДЕРК-а о покретању поступка за одређивање тарифа за услуге преноса електричне енергије број: 04-28-5-367-3/09 од 24. новембра 2009. године, о чему је Компанија упозната обавјештењем број: 04-28-5-367-4/09 упућеном 1. децембра 2009. године.

Компанија је користећи одредбу члана 3. *Правилника о тарифном поступку* доставила ДЕРК-у податке у тарифном поступку за одобрење тарифе за услуге преноса електричне енергије под бројем: 01-4454/09 од 18. децембра 2009. године (запримљен у ДЕРК-у под бројем: 04-28-5-367-8/09 дана 21. децембра 2009. године). Подаци су достављени на образцима прописаним *Одлуком о одређивању образаца за достављање података у тарифном поступку* („Службени гласник БиХ“, број 44/05) са потребним прилозима.

У складу са чл. 4. и 9. *Правилника о тарифном поступку*, исказани подаци морају бити јасно изложени, тако да омогућавају њихову потпуну идентификацију и морају пружити довољно информација да би се могла донијети одлука.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основна начела која прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, засноване на објективним критеријумима и на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона Босне и Херцеговине и правила и прописа ДЕРК-а.

Захтјев Компаније наводи слиједеће трошкове и расходе за 2010. годину: трошкови материјала у износу 5.172.762 КМ, трошкови услуга 4.713.214 КМ, трошкови радне снаге 53.666.097 КМ, амортизација 57.495.726 КМ, трошкови камата 6.635.551 КМ, остали трошкови 5.416.101 КМ, остали и ванредни расходи 500.000 КМ, издаци за регулаторну накнаду 1.308.000 КМ, што чини укупно потребни годишњи приход од 134.907.451 КМ.

ДЕРК је извршио темељан преглед документације Компаније, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа уз придржај права ДЕРК-а да тражи додатне податке и информације када то буде сматрао потребним.

Захтјев Компаније је рјешаван провођењем поступка формалне расправе, у свему према одредбама *Правилника о јавним расправама* (“Службени гласник БиХ”, број 38/055), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК кратким обавјештењем у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са садржајем поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих чланова јавности да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писане коментаре у вези са предметом тарифног поступка.

Обавјештење за јавност је позвало и лица заинтересована да у поступку формалне расправе учествују као умјешачи да писмено докажу свој интерес, те најавило одржавање формалне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, ДЕРК је закључком број: 04-28-5-367-18/09 од 12. јануара 2010. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача како би саслушао свједочења о позицијама и интересима слиједећих субјеката: ЈП “Електропривреде Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, МХ “Електропривреде Републике Српске“, Матично предузеће, а.д. Требиње, ЈП „Електропривреде Хрватске заједнице Херцег Босне“ д.д. Мостар и Алуминија д.д. из Мостара.

Умјешачи нису користили право да изврше непосредан увид у цјелокупну документацију захтјева за тарифе, а право да до 11. јануара 2010. године доставе коментаре на тарифни захтјев, до закључења тог рока, искористила су само синдикална удружења која дјелују у оквиру Компаније.

Припремна расправа о поднијетом захтјеву Компаније, на којој је утврђена листа питања које је неопходно расправити и редослијед извођења расправних радњи, одржана је 20. јануара 2010. године у Тузли.

На формалној расправи стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдила истинитост њихових тврдњи. Обрађивано је свако од питања редом којим су и номинирана, најприје излагањем одговора подносиоца захтјева а потом излагањем коментара умјешача и водитеља поступка.

Коначан извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљем тексту: Комисија) и достављен је странци у поступку актом ДЕРК–а, број: 04-28-367-37/09 од 18. марта 2010. године, те трећим заинтересованим лицима која су доказала директан интерес да учествују у тарифном поступку и којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК-а. Анализа трошкова и прихода, изложена у извјештају водитеља потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК–а у тарифном поступку.

Извјештај је требао да пружи разумну основу Комисији да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима Компаније (број: 01-1405/10 од 24. марта 2010. године) и заинтересованих лица: Алуминиј д.д. из Мостара (коментари под бројем: 2623/10 од 25. марта 2010. године), МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње (коментари под бројем: 1.1/03/2-203-22/10 од 23. марта 2010. године) и ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. – Сарајево (коментари под бројем: 01-7527/10 од 24. марта 2010. године), датим на приједлог овог извјештаја, након што их пажљиво размотри и процјени, донесе своју коначну одлуку о поднијетом захтјеву.

Комисија, дакле, усмјерава своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у коначном извјештају као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача подношених у току цијелог поступка, те цјеловитом обсервацијом одлучити о поднијетом захтјеву. Слиједом такве обавезе, Комисија излаже слиједећа своја становишта:

По основу *трошкова материјала* Компанија је затражила 5.172.762 КМ. Комисија се присјећа да је за ове трошкове у 2008. години одобрила износ од 5.002.671 КМ, а да их је Компанија у 2008. години реализовала у висини од 3.677.767 КМ, док за 2009. годину износе 3.264.361 КМ.

На формалној расправи Компанија је тражено повећање правдала статистичким подацима о порасту индустријских цијена добара и услуга за 9 мјесеци 2009/2008 године и већим степеном завршености инвестиција, а тиме и пораста трошкова текућег одржавања. У својим коментарима на извјештај водитеља поступка прогнозира да ће након престанка блокада у раду Управе и осталих управљачких органа Компаније трошкови материјала сигурно имати пораст у односу на набавке извршене претходних година. Ради илустрације наводи да су на бази приоритетних потреба оперативних подручја Компаније, већ одобрене и у току процедуре набавки материјала у износу од 3.000.000 КМ. На крају, Компанија се за ову намјену задовољава и износом од 5.002.671 КМ а Комисија као коначан одобрава износ од 5.000.000 КМ.

По основу *трошкова услуга* Компанија је захтијевала износ од 4.713.214 КМ. У претходном тарифном поступку ови трошкови одобрени су у износу од 4.558.234 КМ, а њихова реализација у 2008. и 2009. години износи 4.651.398 КМ, односно 3.579.592 КМ.

У самом захтјеву Компанија тражени износ није детаљније образлагала, а на формалној расправи је то чинила сличним аргументима које је користила и при демонстрацији анализе трошкова материјала. У коментарима на извјештај водитеља поступка даје детаљнију структуру ове трошковне позиције, те наводи да у 2008. и 2009. години нису реализоване услуге као што су сјеча раслиња и антикорозивна заштита које се даље нису могле одлагати, те да повећање укупних трошкова набавке услуга само по ове двије ставке износи 1.630.000 КМ.

Прихватајући процјену водитеља поступка да се ова група трошкова одобри на нивоу реализације у 2008. години и сматрајући да у том износу Компанија може подмирити своје потребе, Комисија трошкове услуга за 2010. годину одобрава у износу од 4.650.000 КМ.

По основу *осталих трошкова* Компанија је, не образлажући их посебно, захтијевала износ од 5.416.101 КМ. Њихово је остварење за протекли период имало тренд раста. Извјештај водитеља поступка детаљно анализира и разложно своди ове трошкове на 88% затраженог износа а изведену анализу прихвата и сама Компанија. Примјерено томе, Комисија овако утврђен износ од 4.750.000 КМ потврђује као Компанији одобрени износ на трошковној позицији *осталих трошкова* за 2010. годину.

На име *осталих и ванредних расхода* Компанија је тражила 500.000 КМ, значајно мање у односу на остварење у периоду из 2008. и 2009. године. И у погледу ових трошкова Компанија се сагласила са анализом водитеља поступка која је потврдила вриједност ових трошкова у истом износу. Стога се прихвата приједлог водитеља поступка и одобрава износ *осталих и ванредних расхода* за 2010. годину у висини од 500.000 КМ.

Компанија у свом захтјеву по основу *трошкова радне снаге* тражи износ од 53.666.097 КМ. Компанија је у 2009. години остварила овај трошак на нивоу одобреног износа за 2008. годину у износу од цца 42,5 мил. КМ, уз 1384 просјечно запослена, што чини просјечни трошак нето плата и накнада од 1.213,5 КМ.

Из детаљне анализе водитеља поступка, примјетно је да је просјечни трошак радне снаге у Компанији нижи у односу на кретања у електроенергетском сектору у БиХ. С обзиром да Компанија још није усвојила план рјешавања вишка запослених, а за ту намјену из ранијег периода има резервисаних 4.000.000 КМ, водитељ поступка правилно изводи закључак да се не може очекивати ни велики пораст просјечно запослених. Прихватајући да се у 2010. години приступи приближавању просјека плата просјеку осталих субјеката у електроенергетском сектору и оствари запошљавање неопходног високостручног кадра Компаније, Комисија одобрава износ за *трошак радне снаге* у износу од 49.740.000 КМ односно 92,68% траженог износа.

На име *трошкова амортизације* као највећег трошка на који Компанија у пословању не може утицати јер је директно зависан од обима средстава у посједу Компаније, Комисија у цијелости одобрава предвиђени износ амортизације у 2010. години од 57.495.726 КМ.

За износ *трошкова камата* у захтјеву није дато подробније објашњење, а ни током формалне расправе није било дискусија о овој групи трошкова. Очигледно је да Компанија знатно боље процјењује и планира трошак камата у односу на ранији период. Компанија, у коментарима на извјештај водитеља поступка, додатно појашњава одступање између плана и остварења на овој позицији у 2009. години тиме да су у 2008. години за 2.632.165,58 КМ прецијењене ино-обавезе по кредитима и каматама, а за тај исти износ су у реализацији подцијењене у 2009. години. На основу нових сазнања почетком 2010. године Компанија коригује првобитни захтјев и на овој трошковној позицији тражи износ од 7.227.779,95 КМ.

У потребни приход Компаније за 2010. годину одобравају се трошкови камата у износу од 7.227.780 КМ, у складу са *Тарифном методологијом*, као трошак дуга у оквиру просјечних пондерисаних трошкова капитала, у износу који је затражен и образложен додатним подацима о постојећим кредитима Компаније.

Сходно члану 17. *Тарифне методологије*, Компанији се као оправдани трошак признаје и износ од 1.308.000 КМ по основу обавезе плаћања *регулаторне накнаде* у висини прописаној *Одлуком о утврђивању регулаторне накнаде у 2010. години* (“Службени гласник БиХ”, број 77/09).

Кад је у питању *добит* Компаније, према достављеним подацима о пословању, у претходном периоду остваривана је добит већа од планиране. Компанија је у 2008. и 2009. години остварила цца 44 мил. КМ добити. Мада раније добит у пословању није планирана у толиком обиму, уважавајући постигнуте пословне резултате Компаније, Комисија прихвата да јој за 2010. годину, унутар одобреног прихода, одобри добит у симболичном проценту од 0,48% поврата на капитал, што у апсолутном износу даје 6.490.322 КМ.

Намјена *тарифа за употребу преносних капацитета прекограничних водова* код транзита одређена је чланом 20. *Тарифне методологије*. Ове тарифе су одређене и примјењују се у оквиру ИТЦ механизма за земље Европе. ИТЦ механизам је механизам компензације који омогућава покривање трошкова на преносној мрежи који настају усљед прекограничних

токова. Сходно члану 16. *Тарифне методологије* потребни приход за обављање регулисане дјелатности умањује се за износ осталих прихода који се односе на регулисану дјелатност укључујући нето износ (приход - расход) остварен од прекограничне трговине.

Првобитно, Босна и Херцеговина је учествовала у ИТЦ механизму земаља југоисточне Европе. Заједнички европски ИТЦ механизам који обухваћа 26 земаља и 31 оператора преносног система, ступио је на снагу 1. јуна 2007. године. У периоду последње четири године, од када се ИТЦ механизам примјењује, Компанија је по овом основу остварила приход од 31.794.571 КМ. Процјену у износу од 8 мил. КМ коју је предложио водитељ поступка за ову ставку, Комисија узима у прорачун потребног прихода за 2010. годину.

На основу обављене анализе захтјева Компаније, Комисија је оцјенила да реална сума укупних трошкова и расхода Компаније за 2010. годину износи 137.161.828 КМ, односно 125.871.532 КМ по одбитку 8.000.000 КМ као прихода из ИТЦ механизма и 3.290.296 КМ осталих прихода. Остале приходе доминантно чини износ амортизације на донирана средства, а који се третира као приход од донација.

Преглед трошкова и расхода дат је у наредној табели:

Трошкови и расходи (КМ)	2007 одобрено	2008 одобрено	2008 остварено	2009 остварено	2010 тражено	2010 одобрено
1	2	3	4	5	6	7
Трошкови материјала	5 552 863	5 002 671	3 677 767	3 264 361	5 172 762	5 000 000
Трошкови услуга	5 398 783	4 558 234	4 651 398	3 579 592	4 713 214	4 650 000
Трошкови радне снаге	41 500 000	42 187 655	41 254 144	42 494 597	53 666 097	49 740 000
Амортизација	65 090 988	60 941 140	57 608 945	54 997 623	57 495 726	57 495 726
Трошкови камата	9 036 720	7 463 880	7 455 769	6 635 551	6 635 551	7 227 780
Остали трошкови	4 344 710	5 416 101	2 346 865	4.117.947	5 416 101	4 750 000
Остали и ванредни расходи	970 700	500 000	1 905 147	1.399.454	500 000	500 000
Регулаторна накнада	1 176 154	1 154 004	1 154 004	1.376.836	1 308 000	1 308 000
Планирана добит		4 081 426			6 490 322	6 490 322
1.Укупно трошкови и расходи	133 070 918	131 305 111	120 054 039	116 866 983	141 397 773	137 161 828
2. Приход од ИТЦ механизма	7 627 737	9 462 000	8 077 849	10 341 109	9 462 000	8 000 000
3. Остали приходи		2 695 053	7 130 968	5 045 191	3 290 296	3 290 296
4. Потребан приход (1.-2.-3.)	125 443 181	119 148 058			128 645 477	125 871 532
5. Остварен укупан приход			141 619 704	144 422 508		
Остварена нето добит			19 312 594	24 749 417		
Енергија (kWh)	13 470 474 350	13 693 526 075	14 353 612 694	14 686 569 898	13 048 051 591	14 196 450 000
Снага (kW)	21 830 000	23 131 000	24 045 326	23 173 774	21 660 000	24 042 600
Просјечна мрежарина (фенинга/kWh)	0,931	0,870	0,870	0,870	0,986	0,887
Мрежарина за енергију (фенинга/kWh)	0,605	0,566	0,566	0,566	0,641	0,576
Мрежарина за снагу (КМ/kW)	1,652	1,454	1,454	1,454	1,859	1,506

Енергија на основу које се израчунава просјечна преносна мрежарина износи 14 196 450 000 kWh и састоји се од енергије коју преузимају купци са мреже преноса

11 667 179 935 kWh и енергије која представља билансни вишак свих електроенергетских субјеката у БиХ умањене за испоруке домаћим електроенергетским субјектима од 2 529 270 065 kWh, а према Билансу електричне енергије на мрежи преноса за 2010. годину.

На основу утврђеног потребног прихода и енергије из претходног става, просјечна мрежарина за услуге преноса електричне енергије износи 0,887 фенинга/kWh. Имајући у виду свеукупно стање у Босни и Херцеговини, као и свјетску економску кризу чији ће ефекти имати утицај на пословну климу и економску ситуацију у земљи и у 2010. години, Комисија процјењује да нису стечени реални услови за повећање преносне мрежарине и трошка услуга преноса електричне енергије у односу на протекли период, те просјечну преносну тарифу за услуге преноса ограничава на достигнутом нивоу од 0,870 фенинга/kWh.

Ова тарифа наплаћује се електроенергетским субјектима који посједују лиценцу за међународну трговину и декларишу извоз електричне енергије.

На основу просјечне преносне мрежарине од 0,870 фенинга/kWh и енергије на мрежи преноса која износи 14 196 450 000 kWh, одобрава се потребни приход Компаније у коначном износу од 123.548.981 KM.

Преносна мрежарина за снагу и преносна мрежарина за енергију израчунавају се на основу дијела потребног прихода који се прикупља од домаћих купаца а према односу снаге и енергије 35%:65%, у складу са *Тарифном методологијом*.

Преносна мрежарина за снагу износи 1,478 KM/kW и обрачунава се мјесечно купцима на основу збира неистовремених вршних оптерећења у тачкама преузимања. На основу Биланса електричне енергије на мрежи преноса за 2010. годину и података о односу истовремених и неистовремених вршних оптерећења у 2008. и 2009. години, одређује се укупни износ фактурисане снаге на годишњем нивоу од 24 042 600 kW.

Преносна мрежарина за енергију износи 0,566 фенинга/kWh као однос потребног прихода који се прикупља од домаћих купаца умањен за дио који се односи на снагу и преузете енергије са мреже преноса од 11 667 179 935 kWh.

Предње наведене тарифе, по увјерењу Комисије, обезбеђују потребни приход за ефикасно, сигурно и поуздано пословање Компаније, односно омогућавају покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању.

У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процјени степен вјероватноће остварења свих прогнозираних трошкова и расхода, и у оквирима овлаштења ДЕРК–а да до објективизације услова за прецизније одређивање тарифа исте одобрава и у складу са конкретним околностима у периоду подношења захтјева за одобрење тарифа (члан 21. *Тарифне методологије*), на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, коначном извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих лица (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

ДЕРК ће континуирано пратити ефекте примјене усвојених тарифа задржавајући право подешавања тарифа када оцијени да је то потребно.

Сходно члану 14. *Правилника о тарифном поступку*, подносилац захтјева као регулисани субјекат има обавезу обезбиједити приступ јавности званично одобреној тарифи, тако да овом одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовом сједишту током радних дана и објављена на његовој интернет страници.

У складу са чланом 9.2 *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини*, против ове одлуке може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана објављивања ове одлуке.

Број: 04-28-5-367-42/09

27. априла 2010. године

Тузла

Предсједавајући Комисије

мр Владимир Докић